

Genesis lezen als poëzie

Waarom een letterlijke lezing tekortschiet

Stelling

Wie Genesis strikt letterlijk leest, doet het boek tekort. Het eerste Bijbelboek is geen wetenschappelijk verslag, maar poëzie. Juist wanneer we Genesis lezen als literatuur, komt de zeggingskracht ervan tot zijn recht.

Deze visie wordt onder andere verwoord door **Rob Bell**, die benadrukt dat het genre van een tekst bepalend is voor hoe we haar moeten begrijpen.

1. De Bijbel als literatuur

Een belangrijke eerste stap bij het lezen van de Bijbel is het besef dat de Bijbel **literatuur** is. Dat betekent dat vorm, genre en stijl ertoe doen. De Bijbel bevat onder andere:

- poëzie,
- verhalen,
- wetten,
- profetische teksten,
- brieven.

Je leest een gedicht anders dan een geschiedenisboek, en een brief anders dan een wetstekst. Dat geldt ook voor de Bijbel.

Voorbeeld: het Hooglied

Het Hooglied bestaat uit poëzie en is opgebouwd als een **chiasme**: bepaalde refreinen en beelden keren steeds terug. Wie dit boek probeert te lezen als een logisch, lineair betoog, raakt gefrustreerd. Maar wie let op beelden, herhaling en sfeer, ontdekt een rijke visie op liefde en verlangen.

Principe:

De vraag is niet alleen “*Wat staat er?*”, maar ook “*Wat voor soort tekst is dit?*”

2. Genesis 1 als gedicht

Genesis begint niet met een wetenschappelijk verslag van het ontstaan van het heelal, maar met een **gedicht**. Dit gedicht heeft:

- herhaling (“En God zei...”),
- ritme,
- structuur (zeven dagen),

- een duidelijke opbouw naar een hoogtepunt: de mens.

Waarom begint de Bijbel met poëzie?

Omdat sommige waarheden zich niet laten vangen in cijfers, schema's of formules.

3. Niemand was erbij in het begin

Niemand zag het ontstaan van de wereld.

Niemand was ooggetuige.

Niemand kon metingen verrichten.

Zonder moderne wetenschap kun je zo'n begin niet beschrijven met exacte gegevens. Wat resteert, is **verbeelding** — geen fantasie, maar poëtische verwoording van diepe overtuigingen.

Conclusie:

Wie iets wil zeggen over het begin van alles, schrijft geen rapport, maar een gedicht.

4. Genesis als tegenverhaal

Genesis staat niet op zichzelf. Het is ontstaan in een wereld waarin andere scheppingsverhalen circuleerden, zoals die uit Mesopotamië. In veel van die verhalen ontstaat de wereld uit:

- strijd tussen goden,
- geweld,
- bloedvergieten.

Genesis vertelt een radicaal ander verhaal:

- God scheidt zonder strijd,
- leven ontstaat uit orde, rust en vreugde,
- zon en maan zijn geen goden, maar schepselen.

Voor de eerste hoorders was dit revolutionair.

Kernvraag van Genesis:

Zijn wij hier door geweld — of door goddelijke creativiteit en vreugde?

5. Waarom een letterlijke lezing problematisch is

Sommige lezingen behandelen Genesis 1 alsof het een natuurkundig handboek is. Daarbij worden de scheppingsdagen opgevat als zes letterlijke etmalen van 24 uur.

Dat roept problemen op:

- een etmaal wordt bepaald door zon en aarde,
- maar de zon verschijnt pas op de vierde dag;
- het poëtische karakter van de tekst wordt genegeerd.

Het gevolg is dat:

- de tekst in een vreemd kader wordt gedwongen,
- interne spanningen ontstaan,
- en de spirituele kracht van het verhaal verloren gaat.

6. Wat Genesis wél wil zeggen

Genesis 1 beantwoordt geen *hoe-vraag* (“Hoe is de wereld precies ontstaan?”), maar een *waarom-vraag*:

- Wie is God?
- Wat voor wereld is dit?
- Wie is de mens?
- Wat is de aard van de werkelijkheid?

Antwoord van het gedicht:

De wereld is gewild.

De mens is bedoeld.

De schepping is goed.

7. Reflectieverhaal

Een rabbijn in Jeruzalem, die de Tenach uit het hoofd kende, hoorde ooit dat christenen fel discussiëren over de vraag of Genesis 1 letterlijk zes keer vierentwintig uur beschrijft. Na een korte stilte zei hij:

“Daar heb ik nog nooit over nagedacht.”

Dat antwoord nodigt uit tot bescheidenheid — en tot beter lezen.

8. Reflectie- en gespreksvragen

1. Wat betekent het om een tekst als poëzie te lezen in plaats van als verslag?
2. Welke vragen probeert Genesis 1 wél te beantwoorden — en welke niet?
3. Waarom is het belangrijk om rekening te houden met de cultuur waarin een tekst is ontstaan?

4. Wat zegt Genesis 1 volgens jou over God, de mens en de wereld?
 5. Kunnen geloof en wetenschap volgens jou naast elkaar bestaan? Waarom wel of niet?
-

Samenvatting

Genesis 1 is poëzie, geen natuurkunde.

- Genre bepaalt hoe je een tekst leest.
- Het scheppingsverhaal is een tegenverhaal in een wereld vol geweld.
- De kernboodschap: het leven komt voort uit liefde, niet uit strijd.